

Çingiz Əlioğlu

Mən sözsüz şeirlər yazmaq istəram,
Təkcə səslər olsun, kəlmələrsə yox.
Öz doğma dilimdən səda, nidalar,
Yabancı lisanndan gəlmələrsə yox.

Qınayan olacaq, qoy olsun nolar,
Söyən də lap söysün, danlasın məni-
Hər kəsin öz haqqı, öz hüququ var,
Təki bir, ariflər anlasın məni.

Ən böyük mənalər səslər arası
İstəram gizlənsin fasilələrdə.
Diqqətli oxucu fikir arasın
Misradan-misraya vəsilələrdə.

İlk sözdən öncəki azad mühitdə,
Hüduzsuz fəzada yaranıb şeir.
Sən dayan, sükuta bir qulaq kəsil,
Ən gözəl şeiri səssizlik deyir.

Ölçüdən öncəki ölçüsüzlükdə
Gizlənil poeziya rəyalar kimi.
Çıxsan bu dünyanın cazibəsindən
Dinəcək ilahi dualar kimi...

Ha baxdım yayındı çox şey gözümdən,
Yetmədi zərrəcə dada zərrəbin.
Gah tapdım, gah qopdum özüm-özümdən
Qazanc bir olanda çəkdim zərər min.

Fələk tolazlasa qoşadır zəri,
Qoynunda zər-ziba bürünmüş pəri.
Buzladı alnımın peydərpey təri,
Dü-birdi mən atan eyzən zər, Rəbbim.

Nəzər cəlb edlən həzər nakəsdən,
Zər qədri bilməyən məzar nakəsdən.
Yüz zina nakəsdən, azar nakəsdən
Bir siğal ummadım, aldım zərbə min.

Nə savaş, nə cəngdir şair sənətim,
Mən zənlə hər kəsi qardaş zənn etdim.
Sevda lı qəlblərdir zəngin sərvətim,
Naxış zinətdir zərgər zərbimin.

İlahi düzənlə yaranıb həyat...
Günəş gün yerində, Ay ay yerində.
Göylərdə gördüyün ulduzlu büsat
Saymaqla bitməz, ha say, say yerində.

Milyard səyyarəni demirəm hələm,
Elə hey fırlanıb-dolanır aləm.
Bir üzü güləşdir, bir üzü ələm,
Toy-bayram yerində, vay vay yerində.

Heyranam yaranış şəcərəsinə.
Məəttəl qalmışam macərəsinə.
Hərdən bir çıxs da öz məcrasından
Dəniz öz yerində, çay çay yerində.

Nə qədər ki, vardı dizimdə taqət,
Cəzb etdi, özünə çəkdi təbiət.
Gör nəçə din gördüm, nəçə təriqət,
Yaxşı öz yerində, zay zay yerində.

Təbiət söylədim, qışı, yazı var,
Buna da ilahi, ali yazı var!
Qışda ki, istidir istək-arzular
Yetişib yer tutar yay yay yerində.

Sevdim torpağımın hər dörd fəslini,
Bu yurdun məskunu insan nəslini.

İstərdim ən çoxu yarın vəslini,
Mart-aprel bir ayrı, may may yerində.

Hər şey yerbəyərdir söylədik bir bax,
Dünəni dünəndir, sabahı sabah.
Bəs necə nizamdır, bu qadir Allah
Oturmaq bilməyir hay hay yerində.

Tökülən qan qalmaz yerdə heç zaman,
Analar döşündən halal süd əmən
İgidlər verməzlər yağıya aman,
Qalacaq leşləri lay-lay yerində.

...Şair, bu çabalar de, nə vəd edir?
Yazırsan, pozursan gör nə vədədir
İnsanlığ karvanı baş alıb gedir,
Gədəsi gədədir, bəy bəy yerində.

Südəbə xanıma
İlin rəngi qırmızıdır, sarıdır...
Mənim yarım hələ cavan qarıdır.
Çəsmək taxıb mərci, düyü arıdır.
Mərc gəlirəm, nəzəri mən sarıdır.

Hara getsəm gözü məni izləyir,
Pul kəsəmi güya qədsiz gizləyir.
İşdir, evə balaca gec qayıtsam,
Qaşqabaqla səssiz-sözsüz bizləyir.

Elə sanır yenə həmin Çingizəm,
Qasırgayam, yenə coşqun dənizəm.
Xəbərsizdi, bilmir ki, ta mən yazıq
Aydan arı, sudan duru, təmizəm...

...İlin rəngi ha qırmızı, ha sarı,
Abır itər bassa əgər his arı.
Sadiq qarım, tək yarım dı qəlbimin
Tükənməyən səs-nəvası, hisarı...

Ağaca ağız aç, əlac edəcəkdir
Ağca çiçəyilə, alca gülüylə.
Çox da ki, sən onu sonra yandırır
Oynarsan qaraca, bomboz külüylə.

Ağrı-acımızın canlı şahidi
Ağaca ağız aç, bir əlac tapar.
Yaşam savaşının dilsiz şəhidi
Əvəzsiz loğmandı, sən pənəh apar.

Yanıb orman-oran... tükənmir bu cəng.
Eşidən olubmu giley səsinə.
Ağaclər köklərlə sarınıb bərk-bərk,
Orbitdə saxlayır Yer kürəsini.

Köklər damar-damar, bax, sinir simi,
Bu tellər qucmayan səhrələr kəndir.
Səmada sayrısan bürc, ulduz kimi
Hər kəsin öz tale ağacı vardır.

Bədmüşk birinindir, üvəz birinin,
Bəxtə-bəxt qismətdir, şirin ya acı.
Ardıc birinindir, vələs birinin,
Birin qisməti şeytan ağacı...

Nəfəsə pay verən yaşıl pinardı,
Hər ağac, hər kolla bağırbadaşam.
Mənim öz ağacım dədə çınardı,
Nahaqmı çınarla yarıdaşam.

Qəsd edən qəsində, bir bax, çaşıbdı,
Çaşdırıb bağırmıdan ucalan ağac.
Mənimlə birənti cavanlaşdı,
Mənimlə bir yerdə qocalan ağac...

...O ki, nə çəkinir, nə də utanır,
Daş da yox, kəsəkdir köksündə ürək.
Baltanın sapını baltatutanın
Kəsib biləyindən yonasan gərək.

Binə qondar, ev ucalt
Ucalığı xəbər alma alçaqdan,
Hər zərbədən xilas umma qolçaqdan.
Ağ mərmerdən yapammasan dər-divar,
Kəs kərpici palçıq-saman-qılçıqdan.

Kimdən ötür sərvət, seçir kimini...
İş o deyil mat qoyasan hamını.

Saray olsun, daxma olsun, dam olsun,
İş ondadır, düz qoyasan himini.

Alçaq ev var çox ucadan ucadır,
Alçaqsansa uca cəhdin bıcadır.
Dövrana bax, dərşini al dünyadan,
Qoca dünya xocalara xocadır.

Qonşuları sən seçməsən bəxt seçər,
Yamanları zəli kimi qan içər.
Yaxşı olsan günahından yaxşılar
Olan işdir, boş ver deyib tez keçər.

Bir şey üçün hər qapıya yüyürmə,
Ağız açan olsa ağız əyirmə.
İstəsən ki, sirr qapıdan çıxmasın,
Asta danış, heç vaxt evdə böyürmə.

Balalara dərşdi evin havası...
Dərd ondadır, tükənməsin davası.
Diləsən ki, qada-bala yan ötsün,
Dinlikdir hər dərşin əlac-davası.

Evdən sudu, şamdı, kibrit, duz-əppək
Əksilməsin il uzununu heç gərək.
Xoş üz göstər hər qapına gələne,
Büdrəyəne, yıxılana ol dirək.

Çıxsın deyər rasta işin avandı,
Boş saxlama evdə tabaq-tavanı.
Dəxli yoxdur yağdı, baldı, yavandı,
Ruzi edir evdə uca tavanı.

...Nə qaldı ki, daha səndən uması,
Evlərin də insan tək var siması.
Boz-bulanıq gün də sənə bayramdı,
Açıqdırsa öz evinin səması...

Sevgili payızım, zalım payızım,
Payızım, ayazım, qızıl, bəyazım,
Sənin tərşini mən necə yazım,
Şəninə yaraşsın havam, avazım?

Qayalar tilində, zirvədə izim,
Tülünə bürünüm, çəninə azım.
Bulaqlar təbilim, cığırılar sazım,
Bəminə birçə xal, zildə yüz yazım.

Heyrətdən dilim də tutulur bəzən,
Sən bürün altuna, qızıla bəzən.
Sənin vurğununam, bəzin a zalım
Mən çoxu görmüşəm, sən qalan azım.

Azımda çoxumun qəm qalığı var,
Nə xoş ki, payızın xoş qılığı var.
Hələ murazımın qamqalağı var,
Alışar payızın çinqısı ilə.

Ömür bir varaq da qapadıb-örtür,
Payızı yaşayan nə xoşbəxt kəşdir!
Payız son deyil ki, sona uvertür,
Möhtəşəm mis cingdən müjdədir, səşdir.

İstedad

Bu da belə bir zaddır:
Təbiət ki, hakimdir,
Kim də ki yox, azaddır,
Kim də ki, var, məhkumdur.

Özgə taleləri də
Yaşamağa məhkumdur.
Başqasının dərşini
Daşımağa məhkumdur.

Bu hürriyyət aşıqı
Azad olmur heç zaman.
Halına bir yanan yox,
Ha çoxdur ondan uman.

Bir qarnı ac, biri tox,
Quruca qüruru var.
Çox vaxt hara üz tutsa
Yolunu kəsər divar.

Qibtə, həşəd, paxıllıq...
Düşmənidir bu üçü.
Nəçə çabadan keçir,
Bir gün qələbə üçün.

Axır düşür cığıra,
Bu da uzun tarixdir.
Əl ki, çatdı uğura,
Hamı ona şərikdir.

Bir vaxt ətini yeyən,
Şöhrətinə şərikdir.
Ardınca ağız əyən
İzzətinə şərikdir.

İstedad qanunuyla
Yaşayan qəlb genişdir.
Bilir axı, bu həyat
Gah yoxu, gah enişdir.

Hamını əfv eyləyir,
Qınamayır dünyanı.
Bağışlayır kinlini,
Qucaqlayır duyani.

Qələmindən çıxanı
Çalış isti-isti dad.
Üstündür zamanından,
Ucadır çox istedad.

Şair olmağın mən bilən yolu
Ovxarlı saxla təbini...
Oxu, axtar məktəbini.
Axtala saxta təbini,
Qəlp mədhiyyə yazılmasın.

Xəyanəti bağışlama,
Xain xəbis alqışlama.
Dəftəri nahaq xışlama,
Söz sahmanın pozulmasın.

Şeir yazma dəmdən-dəmə,
İlhamını qoyma dəmə.
Heç vaxt mən şairəm demə,
Qürrələnmə, söz olmasın.

Şan-şöhrətə çox can atma,
Şər atıb günaha batma.
Kişi ol, kölgədə yatma,
Od-atəşin azalmasın.

Olma ayaq altı qazan,
Çalış hörmət-izzət qazan.
Qaynasın asdığın qazan,
Çömçəndə pay az olmasın.

Xalq dərşini gətir dilə,
Bacar, əlac becər elə.
Öz elinlə ver əl-ələ
Əlin əldən üzülməsin.

Eyzən elin dilində yaz,
Bir əldə tar, birində saz.
Qoy eyləsin gözəllər naz...
Nə şairdir baz olmasın!

Əyir sözü, dara iptək,
Geydir atlas, qumaş, ipək.
Söz başına, bax, az turp ək,
Çılpaq olsun, bez olmasın.

Hisslərini toz almasın,
Hey pardaxla söz almazın.
Söz də bardır, söz alması
Heç soluxub-sözalmasın.

Səs şıltaqdı, söz perikən...
Yaşarısan söz piriykən.
Bax ha, gözle, sən diriyyən
Bir gün qəbrin qazılmasın!...

